

Čís. 6438.

Zaplacení pohledávky, zajištěné ruční zástavou, může se i věřitelův postupník domáhati jen proti současnému vrácení zástavy. Neučinil-li tak, aniž se k tomu v žalobě nabídl, jest žalobu pro tentokráte zamítnouti.

(Rozh. ze dne 3. listopadu 1926, Rv II 298/26.)

Žalující banka domáhala se jako postupník Dr. R-a na žalovaných zaplacení peníze, ježž byl Dr. R. žalovaným zapůjčil. Při poskytnutí zá-půjčky dali žalovaní Dr. R-ovi do zástavy různé cennosti, jež jim dosud nebyly vráceny. P r o c e s n í s o u d p r v é s t o l i c e uznal podle ža-loby, o d v o l a c í s o u d žalobu pro tentokráte zamítl. D ů v o d y: Nesprávné právní posouzení spatřují odvolatelé v tom, že není správným názor prvního soudu, když praví, že vrácení zástavy předpokládá, by dluh byl úplně zaplacen, načež teprve může přijíti v úvahu, z kterého dů-vodu příjemce zástavy není s to, by zástavu vrátil, a zda a v jaké míře ručí uschovatel věcí za škodu zástavci vzešlou. Tento názor je v rozporu s ustanovením Šu 1369 obč. zák. ve spejení s ustanovením Šu 469 obč. zák., dle něhož zastavitel je povinen dluh zaplatiti jen, když se mu zá-stava ihned vrátí. Odvolání jest úplně odůvodněno v tomto směru. Nelze souhlasiti s názorem prvního soudu, že by napřed zástavce byl povinen pohledávku zaplatiti a pak že teprv může uvažováno býti o vrácení zástavy a proč nemůže býti vrácena a zda je držitel zástavy za to zod-pověden. Názor ten nesrovnává se s ustanovením Šu 469 obč. zák. V Šu 1369 obč. zák. výslovně jest se dovoláno zákona ohledně práv a povinností zástavce a držitele zástavy II. dílu, 6. hl. obč. zák., t. j. ustanovení o právu zástavním §§ 447 až 471 obč. zák. Práví-li se v Šu 1369 obč. zák., že majitel zástavy je povinen zástavu vrátiti, jak-mile zástavce majitele zástavy uspokojil, nelze z toho vyvozovati, že napřed má zástavce zaplatiti dluh zástavou zaručený a pak teprve žá-dati vrácení zástavy. Tímto ustanovením nechtěl zákon povinnost vrá-cení zástavy upravit jinak, než jest upravena v § 469 obč. zák., dovo-lávaje se těchto ustanovení pro práva a povinnosti zástavce a držitele zástavy. Je v praxi i nauce dávno nesporným, že zástavu jest vrátiti současně při placení dluhu zástavou zajištěného, tedy z ruky do ruky; tomu svědčí slova, že zástavce jest povinen dluh jen proti tomu platiti, že mu zástava současně bude vrácena. Není tudíž povinností žalova-ných, by splatili dluh bezpodmínečně a bez ohledu na zástavu, nýbrž jen proti současnému vrácení zástavy, když je prvním soudem nesporně zjištěno, že zástava za zažalovanou pohledávkou byla dána a je v rukou držitele zástavy. Tuto povinnost vrácení zástavy má i žalobkyně jako postupnice, důsledkem ustanovení Šu 1394 obč. zák., dle něhož práva postupníka ohledně postoupené pohledávky jsou táž jako postupite-lova. Žalovaní byli povinni zaplatiti pohledávku zástavou zaručenou po-stupiteli Dr. R-ovi, jen proti současnému vrácení zástavy, a když Dr. R. postoupil tuto pohledávku žalobkyni, nenabyla žalobkyně neobmezeného práva, žádati zaplacení postoupené pohledávky; toto právo její je právě tak obmezeno povinností k vrácení zástavy při placení, jako postupníka

Dr. R-a. Žalovaní mohli by býti odsouzeni k zaplacení pohledávky postoupené jen tak, že by uznáno bylo, že jest žalobkyně povinna současně z ruky do ruky vrátiti zástavu. To plyne z aksesorní povahy práva zástavního, jež je spojeno s pohledávkou zástavou zaručenou (§ 449 obč. zák.). Kdyby musili žalovaní zaplatiti bez nároku na současně vydání zástavy, byli by vydáni nebezpečí, že budou musiti vydání zástavy vymáhati sporem, a majitel zástavy měl by ji dále míti bez důvodu, neboť právo zástavní zaniká zaplacením zaručené pohledávky. Žalobkyně však ani netvrdila, že zástavu má, dle výpovědi svědka Dr. R-a drží on zástavu svým jménem a nemůže ji žalobkyně ani vrátiti. Žalobkyně ani nenabídla své vzájemné plnění současně s plněním, jež žalovaným uloženo býti mělo. Námitka žalovaných, že jsou povinni platiti jen proti vrácení zástavy, je plně odůvodněnou (§ 469 obč. zák.). Ježto zjištěno prvním soudem, že za postoupenou pohledávku je tu ruční zástava, která by musila býti vrácena současně při plnění, které se má žalovaným uložit, a žalobkyně vrácení zástavy ani nenabídla, ba ani dle stavu věci — nedisponujíc zástavou touto — nabídnouti nemůže, neboť toho ani netvrdí — není žalobní prosba v zákoně odůvodněna a bylo odvolání vyhověti a napadený rozsudek změnit. Žalobu ovšem nebylo možno zamítnouti vůbec, ježto pohledávka žalobkyně jest po právu, jak nesporně strany přiznávají a soudem prvé stolice zjištěno, i když svědkové potvrdili, že postup pohledávky se stal na zaplacení části dluhu firmy W., jejímž majitelem je Dr. R., u žalobkyně. Také však nebylo možno uznati žalované povinnými, by zaplatili proti vrácení zástavy, když je zjištěno, že žalobkyně není v držení zástavy a když žalobkyně v tom směru ani žalobní prosby neupravila.

N e j v y š š í s o u d nevyhověl dovolání.

D ů v o d y:

Dovolání, uplatňující dovolací důvody čis. 2, 3 a 4 Šu 503 c. ř. s., není opodstatněno. Sporné věci dostalo se v odvolacím rozsudku právního posouzení správného a proto dovolací soud sdílí přesvědčivé věci i zákonu odpovídající důvody druhé stolice, na něž dovolatelku poukazuje, a vzhledem k vývodům dovolání přičiňuje toliko toto: V záp.-hal. zák. měl § 250 I. d) (nyní § 469 obč. zák.) znění: »nach« getilgter Schuld, podobně v Šu 520 III. d) (nyní § 1369 obč. zák.) řečeno bylo ... »nach« erhaltener Befriedigung; obojí změněno v nynější znění: »gegen den« resp. »sobald« s vyslovenou tendencí, že vrácení zástavy a splacení dluhu diti se musí »Zug um Zug« (prot. II. str. 226, 533, 580). Z toho jasně vysvítá, jak správně uznal odvolací soud, že zastavitel je povinen splatiti dluh jen proti tomu, že mu věřitel současně vrátí zástavu. Tuto povinnost vrácení zástavy má i žalobkyně jako postupnice se zřetelem ku předpisu Šu 1394 obč. zák. Z aksesorní povahy práva zástavního, jež jest spojeno s pohledávkou zástavou zaručenou, podává se, že žalovaní jsou po rozumu občanského zákona zavázáni zapraviti dluh toliko proti tomu, že jim žalobkyně současně z ruky do ruky vrátí

zástavu. Nemá-li jí žalobkyně v rukou a nenabídla-li se ji vrátiti, nutno — jak právem vyřkl odvolací soud — žalobu pro tentokráte zamítnouti. Dovolání nelze dáti za pravdu ani potud, pokud míní, že mylně má odvolací soud za to, že bylo povinností žalobkyně žalobní žádání doplniti v tom smyslu, že jsou žalovaní povinni zaplatiti pouze proti vrácení zástav. Dle Šu 405 c. ř. s. není soud oprávněn přiřknouti žalobkyni něco, co není v souhlasu s její žalobní žádostí. Vzhledem k tomu, že dovolací soud sdílí plně názor odvolacího soudu, že zažalovaná pohledávka je sice po právu, že však žaloba je předčasnou, netřeba se obíratí dále uplatňovanými dovolacími důvody dle č. 2 a 3 Šu 503 c. ř. s.

Čís. 6439.

V případě Šu 465, druhý odstavec, c. ř. s. lze podati odvolání do protokolu i zmocněncem neadvokátem.

(Rozh. ze dne 4. listopadu 1926, R I 953/26.)

Žaloba manželů Karla a Kateřiny H-ových byla procesním soudem první stolice (okresním soudem v T., kde není usazen advokát) zamítnuta. Do rozsudku podala Kateřina H-ová protokolárně odvolání jménem svým i svého manžela. Odvolací soud odmítl odvolání Karla H-a jako nepřipustné, maje za to, že protokolární odvolání za předpokladů Šu 465, druhý odstavec, c. ř. s. může býti podáno pouze stranou samou, nikoliv i zmocněncem neadvokátem.

Nejvyšší soud zrušil napadené usnesení a uložil odvolacímu soudu, by nehledě k odmítacímu důvodu, jednal také o odvolání Karla H-a.

Důvody:

Spolužalující manželka podala u okresního soudu, jako soudu procesního, v místě, kde není usazen advokát, odvolání do protokolu nejen vlastním jménem, nýbrž i jménem svého spolužalujícího manžela, ačkoli plné moci nevykázala. Odvolací soud odmítl odvolání ohledně manžela, zastáváje názor, že podle §§ 463 a 465 odst. 2 c. ř. s. může býti podáno odvolání buď jen písemně advokátem nebo sice do protokolu, ale stranou samotnou, nikdy však do protokolu plnomocníkem a že mimo to manželka nevykázala plné moci. Nelze sice souhlasiti s onou částí vývodů rekursu, které tvrdí, že prý jsou oba manželé nerozlučnými společníky ve sporu podle Šu 14 c. ř. s., takže odvolání jednoho platí také pro druhého, neboť nejde tu o společenství, při němž by se účinek rozsudku vztahoval buď podle povahy sporného právního poměru nebo podle zákonného předpisu na všechny společníky, takže by různá rozhodnutí proti jednotlivým společníkům právnícky byla nemožna; naopak při této žalobě o náhradu škody jsou různé rozsudky ohledně každého z obou manželů zcela dobře možny, zvláště když manžel odůvodňuje svou škodu